

محمد(ص) سرآمد رحمت الهی است/ برتری پیامبر اکرم نسبت به همه انبیاء

خصوصیت بارز پیامبر، رحمت با خلق است. خداوند در وصف ایشان فرموده که پیامبر، رحمت برای همه خلایق است. این مسئله فقط منحصر به مسلمانان نیست بلکه برای همه عوالم وجود است.

خصوصیت بارز پیامبر، رحمت با خلق است. خداوند در وصف ایشان فرموده که پیامبر، رحمت برای همه خلایق است. این مسئله فقط منحصر به مسلمانان نیست بلکه برای همه عوالم وجود است.

خبرگزاری مهر، پیامبر اکرم حضرت محمد مصطفی(ص) به رسالت الهی خود مبعوث شدند تا فطرت انسانها را بیدار کرده و باور و اعتقاد را بر اساس دیدگاه توحیدی بنا کنند. پیامبر آمدند تا کرامت نفس و اخلاق در جامعه احیاء شود و رفتار انسان ها، مینا و ملاک پیدا کند.

۲۳ سال رنج و زحمت را به جان خریدند تا جاهلیت ریشه‌‌کن شود، دین مبنای سعادت بشریت گردد و نظام فکری و رفتاری زندگی ما، روح و شکل و رنگ و بوی خدایی بگیرد.

اما اگر پیامبر اکنون در میان ما بودند، آیا باور و رفتار ما را تأیید می‌کردند؟ مبدا در جاهلیت نوین زندگی کنیم و تصور کنیم مسلمان هستیم؟

یکی از ملاک های شناخت این مسئله که آیا پیامبر باور و رفتار ما را تأیید می کردند یا نه؟ شناخت و معرفت نسبت به ایشان است. در این مجال و به مناسبت ۲۸ صفر سالروز رحلت جانگداز ایشان، مروری بر این موضوع خواهیم داشت.

باید گفت پیامبران چون الگو و راهنمای بشریت هستند، باید برتر از همه باشند. حتی نمی‌توانند مساوی دیگران باشند چون قاعده الگو چنین است و در غیر اینصورت خلاف حکم عقل است. اما در بین تمامی انبیاء، پیامبر اسلام از همه برتر هستند. ولی نشانه‌های برتری پیامبر اسلام چیست؟

اولین نشانه برتری پیامبر اسلام نسبت به تمامی انبیاء، شرح صدر است. در سوره طه آیه ۲۵ آمده است که موسی به خداوند گفت «قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي» یعنی خدایا! به من شرح صدر عنایت کن. اما مسئله این است که آنچه را موسی از خدا می‌خواست، پیشاپیش به پیامبر اسلام اعطاء شده بود. چراکه در آیه یکم سوره انشراح می خوانیم «الم نشرح لك صدر» یعنی آیا ما شرح صدر به تو ندادیم؟

دومین نشانه ای که می توان به عنوان برتری پیامبر اسلام نسبت به تمام انبیاء ذکر کرد دفاع خداوند از پیامبر اکرم است.

همه انبیاء در مقابل تکذیب امت‌های خویش، خودشان از جایگاه رسالت دفاع می‌کردند، اما در مقابل ناملایمت‌های امت با پیامبر اکرم، خداوند از ایشان دفاع می‌کند.

در آیات ۶۶ و ۶۷ سوره هود آمده است که «قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ، قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

یعنی «مبتهران قوم او که کافر شده بودند، گفتند: می‌بینیم که به بی­خردی گرفتار شده‌ای و پنداریم که از دروغگویان باشی»

خداوند به جناب هود فرمود: «به آنها بگو: ای قوم! من نادان نیستم، من فرستاده‌ای از جانب پروردگار جهانیان هستم»

اما وقتی پیامبر اسلام توسط امتش تکذیب شد و به ایشان، شاعر و مجنون گفتند، خداوند در آیه ۶۹ سوره یس خودش از پیامبر دفاع کرد و فرمود «وَمَا عَلَّمَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ» یعنی ما آنچه را به او یاد داده‌ایم شعر نیست، بلکه قرآن است.

نکته دیگر این است که خداوند در هیچ برهه‌‍ای به امت‍ها نمی‍گوید که با پیامبر خود چگونه رفتار کنند، اما برای امت اسلامی دستورالعمل فرستاده است. خداوند در آیه ۵۹ سوره نساء می فرماید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا**»

یعنی ای کسانی که ایمان آورده‍اید، از خدا اطاعت کنید و از رسول و اولوالامر خویش فرمان برید. و چون در امری اختلاف کردید اگر -به خدا و روز قیامت ایمان دارید- به خدا و پیامبر رجوع کنید. در این خیر شماسست و سرانجامی بهتر دارد.

همچنین در آیه ۳۶ سوره احزاب آمده است **وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُمْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا**»

یعنی هیچ مرد و زن با ایمانی حق ندارد هنگامی که خدا و پیامبرش امری را لازم بدانند، اختیاری (در برابر فرمان خدا و رسول) داشته باشد، و هر کسی نافرمانی خدا و رسولش را کند، به گمراهی آشکاری گرفتار شده است.

آیه دیگر در این زمینه آیه دوم سوره حجرات است که می فرماید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ يَلْقَاكُمْ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ**»

یعنی ای کسانی که ایمان آورده‍اید! صدای خود را فراتر از صدای پیامبر نکنید، و در برابر او بلند سخن نگویند (و داد و فریاد نزنید) آنگونه که بعضی از شما در برابر بعضی بلند صدا می‍کنند، مبدا اعمال شما نابود گردد در حالی که نمی‍دانید.

آیه ۵۷ سوره احزاب هم خطاب عتاب آلودی نسبت به کسانی که پیامبر اکرم را اذیت می کنند دارد و می فرماید: **إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا**»

یعنی آنها که خدا و پیامبرش را آزار می‍دهند، خداوند آنان را از رحمت خود در دنیا و آخرت دور ساخته (لعنت کرده است)، و برای آنها عذاب خوارکننده‍ای آماده کرده است.

لذا اینها نمونه آیاتی است که حکایت از محبت بسیار خداوند به پیامبرش است و دستورالعملی را به مردم نشان می دهد که چگونه با پیامبر خود رفتار کنند. آیات متعدد دیگری مانند آیه یکم سوره حجرات، آیه هفتم سوره حشر، آیه ۱۳ و ۲۷ انفال، آیه ۵۳ احزاب و ... در این مورد وجود دارد.

همچنین ابن مسعود در مقام ولایت پیامبر بر انبیاء می‍گوید: پیامبر فرمودند در معراج جبرئیل گفت: از ارواح انبیاء سؤال کنم برای چه به رسالت مبعوث شدید؟ آنها گفتند: بواسطه‍پذیرش ولایت تو مبعوث شدیم.

حجت الاسلام علوی تهرانی در مورد دلایل برتری پیامبر اسلام نسبت به تمام انبیاء می گوید: **در حدیث معراج، خداوند به پیامبر خطاب می‍کند: ای احمد! دانی چرا تو را از همه انبیاء برتر قرار دادیم؟ به خاطر چهار خصوصیت که در تو وجود دارد: یقین، حسن خلق، سخاوت نفس، رحمت با خلق.**»

یقین پیامبر اکرم

وی ادامه می دهد یقین سه مرتبه دارد: **علم الیقین، عین الیقین، حق الیقین.** درباره یقین رسول اکرم در قرآن آیه ۷ تا ۹ سوره نجم آمده است **وَهُوَ بِالْأَفْقِ الْأَعْلَى، ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى، فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى**»، در حالی که در افق اعلی قرار داشت! سپس نزدیکتر و نزدیکتر شد ... تا آنکه فاصله او (با پیامبر) به اندازه فاصله دو کمان یا کمتر بود.»

وی معتقد است: **یقین پیامبر، ایشان را به مرتبه سدره المنتهی رسانده بود.** معراج پیامبر، بر مبنای یقین ایشان بوده و بالاتر از آن برای کسی نقل نشده است.»

وی اظهار می دارد: «یکی از فضائل پیامبر اکرم حسن خلق است. حسن خلق، روش تبلیغی پیامبر است. هدف پیامبر آشنایی مردم با مکتب اسلام است و ابزار ایشان، حسن خلق است. کمتر شنیده شده که پیامبر با فردی مواجه شوند و بخواهند او را با برهان و استدلال مسلمان کنند. مکتب اخلاقی ایشان، راه رسیدن مردم به خداست. این اخلاق، عطایای خداوند نیست. این حسن خلق از صفات پیامبر است که خدا آن را ستایش کرده است.»

سقاوت نفس پیامبر اکرم

این کارشناس دینی معتقد است: «سقاوت نفس نیز، ویژگی خاص پیامبر است. ما دو نوع سقاوت داریم. یکی سقاوت بذل است و دیگری سقاوت نفس. سقاوت بذل، داشتن مال است به حدی که آدمی بتواند آن را به دیگران ببخشد. اما سقاوت نفس، طلب نکردن چیزی است که در دست مردم است در حالی که نهایت احتیاج به آن وجود دارد. تعبیر عموم مردم از این صفت، بلندنظری است.»

وی ادامه می دهد: «در قرآن آمده است وقتی پیروان پنج پیامبر الهی؛ هود، صالح، لوط، نوح و شعیب، به آنان گفتند ما می‌خواهیم برای تو مزد قرار بدهیم، در پاسخ شنیدند ما از شما مزد نمی‌خواهیم، مزد ما بر عهده خداست. این مسئله در سوره شعراء آیات ۱۰۹، ۱۲۴، ۱۴۵، ۱۶۴ و ۱۸۰ آمده است. اما پیامبر اکرم در برابر همین گفته امت خود فرمودند: «من از شما اجر نمی‌خواهم، مگر مودت ذوی القربی.»

اما سوال این است که تفاوت پاسخ پیامبر با انبیاء در چیست؟

حجت الاسلام علوی تهرانی در پاسخ به این سوال می گوید: «تفاوت در این است که اجر و مزد پیامبر، تنها به سود امت است. خدا به پیامبرش فرمود: قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنَّ أَجْرِيَ عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ یعنی بگو هر اجری از شما خواسته‌ام برای خود شمامست، اجر من تنها بر خداست، و او بر همه چیز گواه است. لذا محبت اهل بیت به سود امت پیامبر است.»

پیامبر در حدیثی فرمودند: «محبت من و خاندانم در صد جا به کارتان می‌آید که حالات آن عظیم است.»

رحمت با خلق توسط پیامبر اکرم

خصوصیت بارز پیامبر، رحمت با خلق است. خداوند در وصف ایشان فرموده که پیامبر، رحمت برای همه خلایق است. فقط منحصر به مسلمانان نیست بلکه برای همه عوالم وجود است. خدا به پیامبر می فرماید تا زمانی که تو در میان مردم هستی، من مردم را عذاب نمی‌کنم.

حجت الاسلام علوی تهرانی در مورد این خصوصیت پیامبر می گوید: «امت های گذشته، دیانت و معنویت را به تمسخر می‌گرفتند و در مقابل، عذاب نازل می‌شد. امروزه چقدر مواجه با تمسخر دین و دینداری هستیم، اما خداوند عذابی مانند عذاب امت نوح نازل نمی‌کند. چون همه دنیا، سر سفره رحمت پیامبر هستند.»

وی ادامه می دهد: پیامبر، سرآمد رحمت با خلق است. در امت های دیگر عذاب های گوناگون بوده است ولی خداوند در قرآن آیه ۲۳ انفال می‌فرماید: «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ» (ای پیامبر!) تا تو در میان آنها هستی، خداوند آنها را مجازات نخواهد کرد. همچنین آیه ۱۰۷ سوره انبیا می فرماید: «وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ» یعنی ما تو را جز برای رحمت جهانیان نفرستادیم.

لذا به واسطه این چهار خصوصیت یقین، حسن خلق، سقاوت نفس، رحمت با خلق است که خداوند پیامبر را بر سایر انبیاء برتری داده است. این صفات به ذات پاک پیامبر بازمی‌گردد و به همین خاطر، مبعوث به رسالت شده است.

حجت الاسلام علوی تهرانی در بیان دیگر فضائل پیامبر اکرم صلوات بر پیامبر را رفتار مشترک خدا و خلق می خواند و می گوید: «خداوند به ملائکه دستور داد که بر آدم سجده کنند ولی خودش چنین کاری نکرد. اما در قرآن سوره ۵۶ احزاب فرمود: خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می‌فرستند، ای کسانی که ایمان آورده‌اید، بر او درود فرستید و سلام گوید و کاملاً تسلیم (امر او) باشید. در اینجا، خدا هم بر پیامبرش درود می‌فرستد.»

وی ادامه می دهد: «درود خدا، به معنای رحمت است. یعنی رحمتش را بیش از پیش شامل حال پیامبر می‌کند. درود ملائکه بر پیامبر نشانه‌ی تأیید و تصدیق مراتب عالی رسالت پیامبر است. درود و سلام مؤمنین، دعا و طلب رحمت از ناحیه خدا برای پیامبر است.»

لذا رسول اکرم فرمودند: اگر کسی می‌خواهد خدا را خشنود و راضی کند، بر من زیاد صلوات بفرستد.

و در جای دیگر فرمودند: هیچ دعایی از ناحیه بندگان نیست مگر اینکه بین بنده و درگاه الهی منتظر بماند تا اینکه او بر پیامبر و ائمه معصومین صلوات بفرستد. وقتی بنده این کار را انجام داد، دعا به مرحله اجابت و استجاب می‌رسد و اگر صلوات بر پیامبر قرین و همراه با آن حاجت نباشد دعا باز می‌گردد.

ترک صلوات، موجب مذمت و نکوهش است

علوی تهرانی با بیان حدیثی از پیامبر و با تأکید بر اینکه ترک صلوات، موجب مذمت و نکوهش است می گوید: «پیامبر فرمودند بخیل به تمام معنا، کسی است که زمانی که اسم من نزد او برده شد، صلوات نفرستد. لذا ذکر صلوات، یک نسخه اخلاقی است. یک عمل برای مقابله با بخل صلوات است. رسول اکرم فرمودند: خوار باد کسی که نام من نزد او برده شود و او بر من صلوات نفرستد.»

ذکر این نکته هم خالی از لطف نیست که حبیب خدا بودن، عالی‌ترین مرتبه‌ی ارتباط با خداست که اختصاص به پیامبر اکرم دارد. مرتبه‌ی قبل از آن، خلیل خدا بودن است. ابراهیم، خلیل خدا بود یعنی رفیقی که صاحب اسرار بود. امام هادی فرمودند: خداوند ابراهیم را خلیل خود قرار داد به این دلیل که بر حضرت محمد (ص) و اهل بیت او بسیار درود می‌فرستاد.

لذا از راه های جلب غفران الهی، صلوات است. از روایات، ۴۸ طریق برای کسب غفران الهی بیان شده که یکی از برترین آنها، صلوات بر پیامبر و آل اوست.

برکات و منافع صلوات بر پیامبر

یکی دیگر از منافع صلوات، آسایش و نجات است. رسول اکرم فرمودند هر کسی یکبار بر من صلوات بفرستد، خداوند یک راه نجات برایش باز می‌کند. همچنین یکی دیگر از برکات صلوات، اجابت دعا است. رسول اکرم فرمودند درود و صلوات شما بر من، عامل اجابت دعای شماست.

امیرالمؤمنین نیز در حدیث دیگری فرمودند کسی که سه بار صلوات بفرستد، خداوند حاجت او را برآورده می‌کند.

امام صادق نیز در روایتی فرمودند هنگامیکه یکی از شما خواسته‌ای داشت، اول صلوات بفرستد و بعد حاجتش را بخواهد. وقتی بنده بر محمد و آل محمد صلوات می‌فرستد، این درود حتماً اجابت می‌شود. پس وقتی که حاجتش را می‌خواهد، خداوند پاسخگو شود. تر از آن است که بخشی از دعا را اجابت کند و بخشی را اجابت نکند. در حدیث است که انتهای دعا هم صلوات بفرستد.

شخصی خدمت رسول خدا رسید و عرض کرد من همه‌ی صلوات روزانه خود را برای شما هدیه می‌کنم. حضرت فرمودند خداوند تو را از امور مهم دنیا و آخرت خود کفایت می‌کند.

همچنین پیامبر اکرم فرمودند هر کسی در روز سه بار و در شب هم سه بار از روی شوق و محبت من، صلوات بفرستد، بر گردن خدا حقی پیدا می‌کند که خداوند گناهان آن روز و شب او را می‌بخشد. یعنی اثر گناه او را از بین

می‌برد.

صفت منذر برای پیامبر اکرم(ع)

یک بُعد مهم شخصیت پیامبر اکرم در قرآن به عنوان مُنذر به معنای انذار دهنده بیان شده که دارای دو معنا است: ترساننده یا هشدار دهنده. اگرچه حسن خلق از صفات پیامبر است اما آیه ۲۹ سوره فتح می فرماید؛مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ، وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ؛ یعنی محمد فرستاده خداست، و کسانی که با او هستند در برابر کفار سرسخت و شدید، و در میان خود مهربانند.

پیامبر نسبت به مؤمنین رؤوف و خوشرو بودند و با دشمنان شدید و سرسخت. اما در این شدت علیه کفار، هرگز از مسیر حق و عدالت خارج نشدند.

حجت الاسلام علوی تهرانی در این باره می گوید؛حسن خلق در مقابله با کفار، لبخند زدن نیست. بلکه خارج نشدن از مسیر حقیقت و عدالت است. پیامبر بعد از پیروزی در جنگ، اجازه نمی‌دادند که مسلمین به دلیل کفر طرف مقابل، دست به هر کاری بزنند. حسن خلق پیامبر به این معنا نیست که پیامبر کسی را نفرین نکردند، اشدّاء علیّ الکفار صراحت قرآن در مقابله با کفر است.»

وی ادامه می دهد:؛یکی از مستشرقین انگلیسی می‌گوید اگر سیاستمداران دنیا گمان کنند توطئه‌ای علیه آنها وجود دارد آن را در نطفه خفه می‌کنند، حتی اگر بروز پیدا نکرده باشد. اما علی بن ابیطالب قاتل خود را شناخت و معرفی کرد ولی او را قبل از جنایت، مجازات نکرد، چون می‌فرمود او هنوز جرمی مرتکب نشده بود. این مکتب پیامبر اسلام است.»